

Prof. UAM dr hab. Szymon Ossowski
Zakład Komunikacji Społecznej
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
61-614 Poznań
ul. Uniwersytetu Poznańskiego 5

Poznań, 31.12.2024.

Recenzja

osiągnięć naukowych i aktywności naukowych dra Jacka Wojsława w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Wykonując uchwałę Rady Naukowej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS w Lublinie z dnia 28.10.2024 roku, powołującą komisję habilitacyjną w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Jackowi Wojsławowi, przedkładam Komisji Habilitacyjnej ocenę osiągnięć naukowych i aktywności naukowej dra Jacka Wojsława – adiunkta na Wydziale Nauk Społecznych, w Zakładzie Antropologii Obrazu Instytutu Mediów, Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Gdańskiego.

Niniejsza recenzja została sporządzona zgodnie z wymogami art. 219 ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1571). Zgodnie z zapisem ustawy, stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada stopień doktora, posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Należy podkreślić, że w doktrynie wyraźnie wskazuje się, że wszystkie trzy warunki nadania habilitacji wymienione w artykule 219 (stopień doktora, osiągnięcia naukowe, istotna aktywność naukowa) muszą być spełnione łącznie. Niespełnienie któregokolwiek z nich sprawia, że nie zachodzą przesłanki do nadania habilitacji.

ul. Uniwersytetu Poznańskiego 5, 61-614 Poznań
NIP 777 00 06 350, REGON 000001293
tel. +48 61 829 65 11, fax. +48 61 829 66 26
wnpid@amu.edu.pl

[www.wnpid@amu.edu.pl](mailto:wnpid@amu.edu.pl)

1. Charakterystyka rozwoju naukowego i zawodowego kandydata.

Dr Jacek Wojsław ukończył w 1995 roku studia magisterskie na kierunku Historia, na podstawie pracy magisterskiej „Świadomość narodowa Mazurów w okresie międzywojennym”. Następnie w 2001 roku uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego, na podstawie rozprawy doktorskiej „Propaganda masowa jako instrument indoktrynacji społeczeństwa polskiego w latach 1949-1954”. Nie ma więc wątpliwości, że problematyką propagandy w różnych wymiarach zajmuje się od wielu lat. Rozpoczął badania z pozycji historyka i od razu trzeba zaznaczyć, że lektura jego publikacji jest mocno „prześiąknięta” perspektywą historyczną.

Habilitant od 2006 roku pracuje na Wydziale Nauk Społecznych, w Zakładzie Antropologii Obrazu Instytutu Mediów, Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Gdańskiego. W latach 2001-2007 pracował w Gdańskiej Wyższej Szkole Humanistycznej, następnie w różnych okresach również w Sopotckiej Szkole Wyższej, Akademii Marynarki Wojennej oraz Wyższej Szkole Bankowej w Gdańsku.

Warto podkreślić, że w latach 2016-2019 był Zastępcą Dyrektora Instytutu Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa ds. dydaktycznych Dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. W tym czasie był również członkiem Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia na WNS. Był też przez wiele lat opiekunem praktyk studenckich na studiach I i II stopnia.

Był sekretarzem, zastępcą przewodniczącego a obecnie jest przewodniczącym Pomorskiego Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy o Mediach. Od wielu lat jest też członkiem Rady Programowej na kierunku Dziennikarstwo i komunikacja społeczna.

Habilitant od 2012 roku jest przedstawicielem niesamodzielnych pracowników naukowych w Radzie Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Został również wybrany na kadencję 2024-2028 na członka Rady Dyscypliny Nauk o komunikacji społecznej i mediach Uniwersytetu Gdańskiego w grupie nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Nie ma wątpliwości, że jest wieloletnim, doświadczonym na wielu polach pracownikiem badawczo-dydaktycznym, ze sporym dorobkiem naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym. Przebieg jego kariery zawodowej jest od lat związany z dziennikarstwem i komunikacją społeczną.

2. Ocena osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 219 ust 1., pkt 2. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w procesie postępowania habilitacyjnego.

Dr Jacek Wojsław jako osiągnięcia wskazał cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych pod tytułem: *Organizacja i funkcjonowanie aparatu propagandowego w Polsce Ludowej*, składający się z dziesięciu (10) tekstów: artykułów (7) opublikowanych w czasopiśmie naukowych oraz rozdziałów (3) w recenzowanych monografiach naukowych (pracach zbiorowych pod redakcją naukową). Wszystkie publikacje zostały opublikowane w języku polskim, w polskich czasopiśmie i monografiach, co jest zrozumiałe z uwagi na przedmiot badań – aparat propagandowy w Polsce Ludowej. Choć publikacje anglojęzyczne mogły przyczynić się do rozpowszechniania wyników badań Habilitanta także poza Polską.

Powyższy dorobek wybrany przez Habilitanta do oceny jako osiągnięcia naukowe, pod względem ilościowym ocenić należy jako dość skromny (brak w nim choćby jednej monografii), zwłaszcza patrząc na okres, jaki minął od uzyskania przez Habilitanta stopnia doktora, nie ma jednak wątpliwości, że nie może to zaważyć na merytorycznej ocenie tychże publikacji.

Mimo wszystko zastanawia, dlaczego Habilitant nie zdecydował się poddać ocenie większej liczby opublikowanych w tym czasie tekstów w ramach osiągnięć, tym bardziej, że charakteryzując swoją pozostałą aktywność naukową przedstawia 13 tekstów w ramach obszaru badawczego „Kampanie propagandowe w Polsce Ludowej”. Wydaje się, że można było inaczej sformułować tytuł osiągnięcia i włączyć do niego inne teksty poświęcone propagandzie, w tym związane ściśle z badaniem mediów.

I tu należy wskazać pierwszą kwestię, budzącą pewne wątpliwości związane z wnioskiem Habilitanta, a mianowicie czy tak sformułowany cykl mieści się w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. A wymogiem uzyskania stopnia doktora habilitowanego jest znaczny wkład osiągnięć naukowych w rozwój określonej dyscypliny, w tym przypadku nauk o komunikacji społecznej i mediach. Należy więc postawić pytanie, czy cykl publikacji zatytułowany „Organizacja i funkcjonowanie aparatu propagandowego w Polsce Ludowej” mieści się w tej dyscyplinie oraz wnosi znaczny wkład w jej rozwój. Już same sformułowanie tytułu sugeruje, że przedmiotem badań będą kwestie natury organizacyjnej i administracyjnej, związanej z działalnością różnych instytucji politycznych wchodzący w skład aparatu propagandowego. Jest oczywiste, że propaganda, obok marketingu politycznego, jest jednym z rodzajów komunikowania politycznego.

Propaganda może być przedmiotem badań zarówno w dyscyplinie nauki o polityce i administracji, nauki o komunikacji społecznej i mediach, jak i historii (to już jednak dziedzina nauk humanistycznych). Wybór dyscypliny musi być jednak uzasadniony określonym podejściem badawczym, podstawą teoretyczną czy też wykorzystanymi w procesie badawczym metodami i technikami badawczymi, charakterystycznymi dla danej dyscypliny.

Dr Jacek Wojsław w swoim autoreferacie wyraźnie zaznacza, że w cyklu starał się przeanalizować na przestrzeni całego okresu trwania Polski Ludowej (tu wróć do ilościowego aspektu cyklu, zadając być może nieco retoryczne pytanie, czy w 10 liczących po kilkanaście stron tekstach można omówić 45 lat funkcjonowania propagandy w Polsce, nawet jednego wybranego aspektu jej funkcjonowania?) „różnorakie aspekty organizacji i funkcjonowania aparatu propagandowego w pełni poddanego decyzjom partii komunistycznej”. Tak zakreślony zakres przedmiotu badań sytuuje go bliżej nauk polityce i administracji, a nawet historii.

W dalszej części podkreśla, że prowadził badania z dwóch perspektyw badawczych. Po pierwsze jako „tzw. kontekst wertykalny”, zgodnie z którym struktury PZPR zarządzające partią i państwem, w tym „front ideologiczny” były zcentralizowane i ułożone hierarchicznie. To znów podejście bardziej politologiczne niż medioznawcze. Po drugie, nazywaną przez Habilitanta perspektywą „horyzontalną”, według której działalność propagandową w PRL należy „widzieć” w kontekście „ważnej i zarazem charakterystycznej dla wszystkich niedemokratycznych systemów politycznych i państw zasadą, a mianowicie z próbą ustanowienia w sferze komunikacji politycznej, z udziałem całej palety środków masowego przekazu ujednoczonego co do sposobów funkcjonowania i rozpowszechniania przez mass media treści, struktury”. Co prawda wspomina tu o mediach i komunikacji politycznej, jednakże nacisk jest położony na strukturę w ramach niedemokratycznego systemu politycznego. Dalej pisząc, że „sposób funkcjonowania i organizacji nadzoru nad aparatem propagandowym w centrum partyjnym stał się kolejnym z głównych wątków tematycznych wskazanego cyklu artykułów”.

Habilitant nie sformułował w Autoreferacie problemu badawczego. Problem badawczy będący najczęściej pytaniem odnoszącym się do pewnego wycinka stanu niewiedzy, wskazuje stan niewiedzy, który badacz chce uzupełnić wiedzą zdobytą podczas procesu badawczego. Oczywiście, czytając teksty tworzące powiązany tematycznie cykl, nie jest trudno go zrekonstruować, jednak poprawność metodologiczna wymaga jasnego sformułowania problemu badawczego, czego tu jednak zabrakło.

Trudno się też zgodzić z Habilitantem, gdy pisze o jednym z „kluczowych pytań dla paradygmatu nauk o mediach i komunikacji społecznej (warto podkreślić, że nazwa dyscyplina jest nieco inna): kto i w jaki sposób kontrolował media oraz obsługujące je instytucje i tym samym miał decydujący wpływ na przekaz propagandowy w PRL?”, gdyż są znacznie ważniejsze pytania dotyczące funkcjonowania mediów i propagandy w PRL. Poza tym stwierdzenie Habilitanta, że ta perspektywa zmusza do analizy partyjnej polityki personalnej i charakteryzowania biografii politycznej poszczególnych funkcjonariuszy aparatu propagandowego, wydaje się kolejnym argumentem na poddanie w wątpliwość wyboru dyscypliny naukowej dla tak skonstruowanego projektu badawczego.

Habilitant sformułował jedną (jak napisał „główną”, także wydaje się, że w takiej sytuacji brakuje sformułowania hipotez pobocznych) dla całego cyklu hipotezę badawczą. Nie rozumiem, co oznacza stwierdzenie, że hipoteza jest „swoistą osnową rozważań” oraz „poglądem”. Hipoteza to hipoteza. Także jej sformułowanie budzi wątpliwości, nie tylko o możliwość jej weryfikacji. Jak pisał hipotezą jest „pogląd” (?), że „głównym ośrodkiem kierowania polityką propagandową w Polsce Ludowej były wybrane centralne struktury PZPR i stojący na ich czele politycy partii władzy. To wyłącznie w ich gestii znalazło się sterowanie polityką informacyjną w powojennej Polsce, która w zdecydowanej większości na płaszczyźnie komunikowania politycznego była wypełniona przekazami o propagandowym charakterze”. Po pierwsze, hipoteza wydaje się mieć niewielki związek z dyscypliną nauki o komunikacji społecznej i mediach. Po drugie jest banalna. W autorytarnym systemie politycznym znaczenie partii władzy jest czymś oczywistym. Po trzecie, tak formułowana hipoteza jest bardzo trudna do empirycznej weryfikacji przy zastosowanych przez Habilitanta metodach badawczych. W zasadzie to jest teza, którą można spróbować udowodnić.

Wybrane i stosowane przez habilitanta w cyklu metody badawcze są kolejnym argumentem poddającym w pewną wątpliwość przypisanie do dyscypliny naukowej. Habilitant stwierdza, że „najczęściej sięgano po metody badawcze oparte o analizę i krytykę źródeł oraz piśmiennictwa (metoda krytyczna), metody wywiedzione z nauk historycznych i przypisane do jednej z subdyscyplin Nauk o mediach (kolejna mutacja nazwy dyscypliny stosowana w Autoreferacie przez Habilitanta – S.O.) – Historii mediów i dziennikarstwa”. Zgadzając się oczywiście, że w obrębie badań medioznawczych prowadzone są badania z historii mediów oraz dziennikarstwa, należy jednak się zastanowić, czy Habilitant takowe prowadził w ramach tych 10 tekstów wskazanych do oceny jak osiągnięcia. Ja mam w tym miejscu pewne wątpliwości.

Analizując wskazane w cyklu publikacje nasuwa się stwierdzenie, że czytamy teksty przede wszystkim historyczne, napisane przez historyka (Habilitation jest magistrem i doktorem historii), który za sferę badań wybrał tematykę funkcjonowania aparatu propagandowego z perspektywy jego miejsca w systemie politycznym Polski Ludowej. W końcu Habilitation opisuje w Autoreferacie o niezwykle ważnym celu jakim było „zebranie możliwie wyczerpującego materiału źródłowego i bibliograficznego”, podkreślając prowadzone „przez wiele lat kwerendy archiwalne dotyczące akt partyjnych, w których zostały zapisane kluczowe dla podejmowanych działań z obszaru mediów i propagandy decyzje. (...). Znaczna część najważniejszych poznawczo źródeł ma charakter źródeł dokumentalnych wytworzonych przez centralny aparat partyjny i podporządkowane mu instytucje systemu medialnego PRL. Chodzi głównie o materiały archiwalne zgromadzone w Archiwum Akt Nowych w Warszawie w zespołach KC PZPR, jak też RSW „Prasa-Książka-Ruch” i GUKPiW”. Habilitation podkreśla znaczenie kwerend archiwalnych, źródeł narracyjnych (opisowych) w literaturze memuarystycznej, w tym dzienników, wspomnień, pamiętników. Po przeczytaniu cyklu publikacji pierwszym wrażeniem było, że najczęściej przywołanym źródłem są „Dzienniki polityczne” Mieczysława Rakowskiego, na które Habilitation powoływał się w większości tekstów i to niekiedy dość obszernie. To bardzo ważne źródło dla badaczy PRL, powstaje jednak pytanie o wagę tego typu źródeł w osiągnięciu wymaganego celu, czyli wykazania, że prace te stanowią „znaczący wkład w rozwój dyscypliny”. Na korzyść Habilitanta przemawia natomiast odwoływanie się do źródeł prasowych, choć głównie opisywał ich zawartość, nie stosując analizy zawartości.

Czytając je mamy do czynienia z opisem wycinka rzeczywistości z okresu historii politycznej Polski po II wojnie światowej – trzeba jednak przyznać bardzo solidnie przygotowanego i bogatego faktograficznie. Dlatego też ocena cyklu stanowiąca osiągnięcia naukowe nie jest w przypadku dra Jacka Wojsława sprawą prostą. Powyżej sformułowałem uwagi krytyczne, co nie zmienia faktu, że Habilitation wykazał się w przedłożonym cyklu dużą wiedzą na temat propagandy okresu Polski Ludowej, w tym sprawowanego przez rządzących nadzoru nad nią. Bardzo szczegółowo opisywał i starał się poddawać analizie wybrane aspekty funkcjonowania aparatu propagandowego w powojennej Polsce. Próbował przy tym wyjść z perspektywy historycznej na pola rozważań medioznawczych. I choć wydaje się, że „dusza historyka” jednak odcisnęła wyraźne piętno na publikacjach zawartych w cyklu, to nie można im odmówić waloru interdyscyplinarności oraz związków z badaniami z zakresu komunikacji i mediów. Szkoda, że Habilitation nie stosował w tych publikacjach takich metod jak analiza zawartości czy choćby indywidualne wywiady pogłębione.

W moim głębokim przekonaniu główną słabością przedstawionego wniosku jest Autoreferat, w części poświęconej opisowi osiągnięć (brak sformułowania problemu badawczego; nieszczęśliwie postawiona hipoteza, będąca bardziej tezą do udowodnienia niż faktycznie hipotezą do weryfikacji; brak silniejszego powiązania zjawiska propagandy z procesem komunikowania społecznego i politycznego;) oraz samo sformułowanie tytułu cyklu „Organizacja i funkcjonowanie aparatu propagandowego w Polsce Ludowej”, kładącego nacisk na perspektywę politologiczną zamiast medioznawczej. Ocenie poddać należy natomiast cały dorobek Habilitanta, w tym przede wszystkim merytoryczną wartość jego publikacji, które ocenić należy pozytywnie.

Zanim przejdę do krótkiego omówienia publikacji składających się na cykl, mam jedną uwagę. Habilitant konsekwentnie opisując badany okres Polski Ludowej, stosuje zarówno w Autoreferacie jak i publikacjach z cyklu określenie „rządy komunistyczne”, „władza komunistyczna” itp. Przecież jako historyk wie najlepiej, że nie da się porównać systemu politycznego o totalitarnym charakterze z lat 50. do okresu końca systemu PRL z lat 80, o typowo autorytarnym reżimie politycznym. Określenie całego okresu powojennej polski mianem „komunizmu” jest dopuszczalne w publicystyce, ale trudno to zaakceptować w naukowym dyskursie politologicznym. Polska od czasów Edwarda Gierka była państwem socjalistycznym. Potwierdzają to choćby zapisy Konstytucji. Konstytucja PRL w brzmieniu z 1952 roku w artykule 1. stwierdzała, że „Polska Rzeczpospolita Ludowa jest państwem demokracji ludowej”. Po zmianach z roku 1976 artykuł ten brzmiał: „Polska Rzeczpospolita Ludowa jest państwem socjalistycznym”. Nie jest to miejsce na szersze dywagacje na temat różnic między komunizmem a socjalizmem, w moim przekonaniu jednak nie można traktować tych pojęć synonimicznie i dowolnie stosować opisując system polityczny Polski Ludowej.

Wracając do meritum, w pierwszym artykule (zgodnie z kolejnością w cyklu) Habilitant opisał organizację funkcjonowania nadzoru nad pionem propagandowym z lat 1948-1956, na polu personalnym i instytucjonalnym. Interesujący, pełen faktów tekst, skupiony jednak stricte na polityce kadrowej, z pojedynczymi jedynie odniesieniami do roli prasy oraz instytucji wydawniczych jako kanałów propagandy. W drugim również uwagę skupiono na tym samym okresie oraz polityce personalnej związanej z nadzorem nad prasą. W tym artykule kwestiom medioznawczym poświęcono już więcej uwagi, choć znów dominuje tu opis. Za to tekst jest bogaty w źródła. W trzecim tekście o Biurze Prasy KC PZPR opisano jego funkcjonowanie. Znów rzetelnie, faktograficznie, dużo miejsca poświęcając charakterystyce powiązań personalnych.

Czwarty z cyklu artykuł o nadzorze nad mediami z lat 1970 -1975 powstał jak pisał sam jego Autor w oparciu o „metodę opisu i krytycznej analiz zachowanych źródeł historycznych”. Znow chce się zadać pytanie o perspektywę medioznawczą i typowe dla dyscypliny metody badawcze. Cały tekst jest, tak jak poprzednie i następne, solidną pracą na źródłach, dokumentach oraz literaturze, głównie historycznej. W kolejnej publikacji opasano polityką informacyjną PZPR podczas strajków z sierpnia 1980, na podstawie dokumentów archiwalnych. Czytając kolejne publikacje słowem najczęściej pojawiającym się w nich jest oczywiście „propaganda”. Szkoda, że Autor tych tekstów praktycznie nigdzie nie definiuje szerzej tego pojęcia. A stanowi ono kluczowy termin osiągnięć naukowych, główne pojęcie łączące rozważania natury historycznej z funkcjonowaniem mediów i komunikowaniem społecznym w badanym okresie. Pisząc o cenzurze w latach 1980-1981 Habilitant omówił interesujące kwestie związane z relacjami władz PRL z Solidarnością oraz znaczeniem biuletynów związkowych i innych pism wewnątrzzakładowych w walce z cenzurą. Siódmy artykuł z cyklu porusza problematykę funkcjonowania RSW „Prasa-Książka-Ruch”. Habilitant ponownie z kronikarską szczegółowością opisał zmiany organizacyjne i problemy związane z działaniem Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej. Kolejny tekst poświęcił biografii Stefana Olszowskiego, niezwykle ważnej postaci sprawującej wysokie funkcje w nadzorze partii nad propagandą. Ponownie mam wątpliwość, czy można w tekście naukowym przejść do porządku dziennego nad dalece upraszczającym sformułowaniem, że Polska była w latach 1945-1989 „niedemokratycznym państwem komunistycznym”. W przedostatnim tekście dr Jacek Wojśław opisał działalność Ośrodka Badań Prasoznawczych na podstawie dokumentów archiwalnych. Aż prosiło się (tekst został opublikowany w 2017 roku, w numerze 1 czasopisma) o przeprowadzenie indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) z Walerym Pisarkiem czy Tomaszem Gobanem-Klasem. Ich opinie nie tylko mogły pozwolić na skonfrontowanie zawartości dokumentów z opiniami osób kierujących ośrodkiem, ale przede wszystkim wprowadzić do tekstu zupełnie inną perspektywę – osób będących częścią opisywanej na podstawie dokumentów rzeczywistości. Ponadto IDI jako jedna z podstawowych metod badawczych z zakresu nauk o komunikacji społecznej i mediach, mogła wzbogacić badanie o ważny element empiryczny, wyraźnie wykazać medioznawczy charakter wyводу. W ostatnim artykule z cyklu Habilitant opisał stan badań nad strukturami nadzorującymi propagandę. Tekst z 2023 roku miał być, jak rozumiem, klamrą spinającą całość rozważań. Wydaje się, że cel ten spełnił. Artykuł udowadnia też znaczenie badań Habilitanta, gdyż Autor najczęściej przywołuje w nim swoje (10) publikacje na ten temat.

Wszystkie artykuły i rozdziały składające się na cykl są napisane bardzo dobrze, formalnym językiem typowym dla prac naukowych. Ich cechą charakterystyczną jest za każdym razem bardzo obszerny materiał źródłowy. To bardzo wartościowe i rzetelnie sporządzone opracowania naukowe, dalekie jednak od „jądra badań medioznawczych”. Można chyba uznać, że Habilitant zajmował się problematyką z połączenia historii, nauk o polityce i administracji oraz nauk o komunikacji społecznej i mediach. Z perspektywy ostatniej dyscypliny badania te można umiejscowić na „marginaliach badań medioznawczych”.

Pomimo wyrażonych wątpliwości i sformułowanych uwag krytycznych (recenzja jest po to, żeby przede wszystkim pokazać słabości a nie podkreślać walory) można uznać, że przedmiot badań jest z natury interdyscyplinarny i mieści się w obszarze nauk o komunikacji społecznej i mediach.

Habilitant w toku badań w ramach cyklu ustalił (jak pisał znów nieprecyzyjnie w Autoreferacie o „wiodącej hipotezie badawczej”, gdy wcześniej formułował główną), że „postawione założenie badawcze (należy znów zapytać: założenie czy hipoteza? - S. O.) zostało potwierdzone”. Jak pisał: „To partia, a nie rząd i inne ośrodki decyzyjne była faktycznym decydentem w interesującym nas obszarze spraw”, co wydaje się po pierwsze mało skomplikowanym wnioskiem jak na cykl habilitacyjny, po drugie dość oczywistym nawet bez pogłębionej wiedzy z zakresu historii PRL, po trzecie trudno uznać to za jakoś szczególnie istotne ustalenie dla znaczenia propagandy w Polsce Ludowej.

Z drugiej strony Habilitant jest jednym z nielicznych polskich badaczy, którzy tak szczegółowo, dogłębnie, z taką pasją podejmują nie tyle szerzej temat propagandy w okresie powojennym w Polsce, co właśnie skupiają się na szczegółowej kwestii z zakresu nadzoru nad pionem propagandowym w poszczególnych instytucjach. Inną kwestią jest na ile badania te są wartościowe dla dyscypliny jako całości i wnoszą znaczny wkład w jej rozwój. Tu mam pewne wątpliwości. Jednakże akceptuję wybór dyscypliny dokonany przez Habilitanta, który przez lata pracował w jednostkach zajmujących się naukowo i dydaktycznie mediami oraz komunikacją społeczną.

Podkreślając raz jeszcze słabość samego Autoreferatu oraz niezrozumiały dla mnie do końca kształt zaproponowanego cyklu publikacji i wybór tych konkretnych pozycji do cyklu, pragnę docenić lata pracy włożone w badanie tego aspektu propagandy w Polsce Ludowej. Dlatego też **ogólna ocena cyklu jest pozytywna, Habilitant w mojej ocenie w stopniu podstawowym, ale jednak spełnił wymóg ustawy dotyczący posiadania osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny.**

3. Ocena pozostałej aktywności naukowej, dydaktycznej, popularyzatorskiej i organizacyjnej Habilitanta.

Tak jak dość krytycznie oceniłem zgłoszone przez Habilitanta osiągnięcia naukowe, tak pozostałą aktywność muszę ocenić bardzo wysoko. Dr Jacek Wojsław poza powyższym cyklem, opublikował jedną monografię, trzynaście artykułów w czasopismach oraz dwadzieścia cztery rozdziały w pracach zbiorowych. To pokaźny dorobek w trzech obszarach badawczych, którymi są: Kampanie propagandowe w Polsce Ludowej, Dziennikarze i media regionu gdańskiego w PRL oraz Komunikowanie polityczne i publiczne w kontekście propagandowych zagrożeń.

Jestem przekonany, że jest to materiał na bogatszy, obszerniejszy, bardziej medioznawczy i znacznie lepiej skonstruowany cykl, niż ten, który zaproponował w Autoreferacie Habilitant i został powyżej oceniony. To właśnie w tych tekstach Habilitant pokazuje, że jego badania bezsprzecznie mieszają się w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. W wielu tekstach stosuje podstawowe metody badań medioznawczych (np. analiza zawartości), a przedmiotem badań czyni różnego rodzaju media masowe. To nie dość, że dobre, to w zdecydowanej większości ciekawsze i poruszające istotniejsze obszary badań medioznawczych publikacje niż zawarte w cyklu jako osiągnięcia.

Habilitant wziął udział z referatami w ponad 50 konferencjach naukowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, w tym prawie wszystkich Kongresach Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Przez kilkanaście lat pełniąc funkcję promotora prac licencjackich i magisterskich wypromował ok. 80 licencjatów i 40 magistrów dziennikarstwa i komunikacji społecznej.

Prowadził zajęcia dydaktyczne z 7 przedmiotów obowiązkowych (m.in. Dziennikarskie źródła informacji, Polski system medialny, Polski system polityczny, Media lokalne i środowiskowe) i 4 fakultatywnych. Za osiągnięcia dydaktyczne otrzymał Nagrodę Nauczyciela Roku im. Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza. W latach 2011-2013 korzystał ze stypendium habilitacyjnego. Uzyskał dofinansowanie do badań w ramach funduszy Uniwersytetu Gdańskiego - WNS Grants w 2023 roku. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 sprawował pieczę nad projektem „Laboratorium symulacji nagrań telewizyjnych i dokumentacja filmowej” Uniwersytetu Gdańskiego, dzięki czemu w procedurze konkursowej UG otrzymał dofinansowanie o wartości 5 mln złotych na stworzenie studia telewizyjnego.

4. Podsumowanie i wnioski.

Reasumując należy stwierdzić, że osiągnięcia naukowe (cykl 10 powiązanych tematycznie artykułów naukowych), istotna aktywność naukowa (38 innych publikacji naukowych), ponadto ponad 50 referatów wygłoszonych na konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych, dorobek dydaktyczny i znaczne osiągnięcia na polu organizacyjnym, spełniają wymogi art. 219 ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczące dopuszczenia Habilitanta do postępowania habilitacyjnego i nadania doktorowi Jackowi Wojsławowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Dlatego też popieram wniosek o nadanie doktorowi Jackowi Wojsławowi stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych, w zakresie dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach.

